لایەنێک لە گوندی بانە

دەڤەری خەلیفان..

بانە گوندێک دوور لەخزمەتگوزاری

خەبات/ خەلیفان سەباح ئالانەیی

گوندی بانە کەوتۆتە بناری چیای برادۆست لەدۆڵی بیاو بە دووری 35کیلۆمەتر کەوتۆتە ڕۆژئاوای خەلیفان لەسەر ڕێگای سەرەکی خەلان-بارزان، بۆ گوندی بانە تەنها 3کیلۆمەترە کە ئەم ماوەی ڕێگایە زۆر ناخۆشە، ئەم گوندە 25 ماڵی لێیە و نزیکەی 150 سەرخێزان دەبێت، بەهۆی نەبوونی خزمەتگوزاری لەگوندەکە خەریکە چۆڵ دەبێت وەکو خراپی ڕێگایەکە و نەبوونی بنکەی تەندروستی و قوتابخانەو ئاوی خواردنەوە بەتایبەتی ئێستاکە بەوشکە ساڵی ناودەبرێت و زیاتر کێشەکانی ئەم گوندە بوونەتەوە لەولایەنەوە ئەم ڕاپۆرتەمان لەسەر گوندەکە ئامادەکرد.

مێژووی گوندەکە

سەبارەت بەمێژووی گوندەکە حاجی حەمەدەمین زەردەگۆمی بەرپرسی ڕێکخراوی دۆڵی بیاو سەر بەلیژنەی ناوچەی خەلیفان بۆ ڕۆژنامەی خەبات دواو گووتی: سەتا بەخێرهاتنتان دەکەین بۆ بەسەرکردنەوەی گوندەکە و سنورەکەی ئێمە، ئەم گوندە لەشێوەی بان هەڵکەوتووە بۆیە پێی دەڵێن بانە و بەوناوەش ناودەبرێت، مێژووی گوند بۆ 300ساڵ پێش ئێستا دەگەڕێتەوە، نمونەش بۆ ئەمە هەبوونی قەبرستانێکی کۆن و شوێنەوارێکە بەناوی سەرقەڵات کە پاشماوەی خانوو قەڵاو کۆشکی کۆنی لێ بەدی دەکرێت و هەندێک شتیشی لێ دۆزایەوە، وەکو گۆسکەو خشڵ، لەساڵی 1973 ئەم گوندەمان ئاوەدانکردۆتەوەو لە ساڵی 1975 بارەگای پێشمەرگەی لێ بووە لەسەردەمی شۆڕشی مەزنی ئەیلوول لە ئەشکەوتە ستون کەبەسەر گوندەکە دەڕوانێت، بەڕاستی ئەم گوندە زۆر شتی پێویستە بۆیە لەڕێی ئەو ڕۆژنامەیە داوا لەلایەنی بەرپرس و پەیوەندیدارەکان دەکەین سەردانی گوندەکەمان بکەن و ئەم گرفتانە بەچاوی خۆیان ببینن.

هەبوونی کێشە

سەبارەت بەوکارانەی لەگوندەکە کراون و گرفتەکان سەعدی عومەر دانیشتوی گوندەکە گووتی: گرفتمان زۆر زۆرن وەکو خراپی ڕێگایەکە کەبەڕاستی ئەمەڕێگا نییە، بەڵام ناچارین هاتووچۆی پێدا بکەین کەلەوەرزی زستان حاڵمان زۆر خراپە، هەروەها مزگەوتمان نییە هەرچەندە لەلایەن گوندەکەوە پارچەزەویەک ئامادەکراوە بەڵام هیچ کەسێک سەردانی نەکردووین بۆ دروستکردنی مزگەوت، وە کارەبای نیشتیمانیمان نییەو تەنها مۆلیدەیەکمان لەلایەن پارێزگاری هەولێرەوە بۆ دابین کراوە، هەروەها ئاوی خواردنەوەمان باش نییە، ئەمە بەتایبەتی ئەمساڵ بەهۆی ووشکە ساڵی، کەژیانی خەڵکی ئێرەش زۆربەی لەسەر بەخێوکردنی ئاژەڵە، بەڵام لەو لایەنەوەش کەم و کوڕیمان هەیە، جا هیوادارین ئاوڕمان لێ بدرێتەوە.

ڕەوشی خوێندن

نەبوونی قوتابخانەیەکی سەردەمی لەگوندەکە بۆ لەمبارەیەوە مامۆستا کەیفی حەمەدەمین ڕەسول بەڕێوەبەری قوتابخانەی گوندەکە گوتی: ئەم قوتابخانەیەی کەئێوە دەیبینن و لەپێش چاوتانە خەڵکی ئەم گوندە خۆیان دروستیان کردوە تەنها حکوومەت هاوکاری کردوون بۆ دابینکردنی بلۆک و حەسیرو دار، بەڕاستی کێشەی زۆرمان لەو قوتابخانەیە هەیەو دەتوانین بڵێین تەنها بەناو قوتابخانەیە لەوەرزی زستان لەبەر دڵۆپەی باران زۆربەی ڕۆژەکان دادەخرێت، لەپۆلی یەکەم تا پۆلی شەشەم قوتابیمان هەیە لەساڵی ڕابردوو ڕێژەیەکی بەرچاو لەقوتابی پۆلی شەشمان دەرچوون لەتاقیکردنەوەی بەکەلۆری بەدەوری یەکەم کەئەمەش نیشانەی زیرەکی قوتابیەکانمانە بەڵێن بوو قوتابخانەیەکمان بۆ دروست بکەن، بەڵام تاکوئێستا هیچ دیارنییە، بۆیە لەڕێگای ڕۆژنامەکەتان داوا لە وەزارەتی پەروەردە دەکەین تاخوێندنی ئەمساڵ دەستی پێ نەکردۆتەوە لەوماوەیە قوتابخانەیەکی 6پۆلی سەردەمیمان بۆ دروست بکەن بۆئەوەی ئێمە و قوتابییەکان لە گوند بمێنینەوەو هەست بەخۆشی و شادی بکەن.

گرفتی ئافرەتان

هەر لەناو گوندەکە خاتوو ئێران عەلی بەم شێوەیە بۆمان دووا: کێشەی ئەم گوندە ئەوەیە کەسەرچاوەی ئاوی خواردنەوەی کەوتۆتە خوارەوەی گوندەکە کە چەند کانیەکن و هەربەشان و دەست ئاودێنین بەدرێژایی ئەو هەموو ساڵە ئەوە کاری ئێمەیە کەزۆر پێویستە بیرێکی ئاوی خواردنەوەمان بۆ لێ بدرێت و ئاو بەشێوەی بۆڕی بەسەر گوندەکە دابەشبکرێت و بۆ ماڵەکان، زۆرجار بەووڵاغ و بە ڕاویە ئاو دێنین بۆ خواردنەوەو بۆ بەکارهێنانی ئیشەکانی تر کەزۆر زۆر مەغدوورین، وەهەروەها بنکەی تەندروستیش زۆر لەگوندەکەمان دوورە کەلەگوندی خەلانە کە 8گوند لەئێمە دوورە سەرەڕای ناخۆشی ڕێگایەکە دەبێت بەناچاری بچینە ئەو بنکەیە جا ئەگەر حکوومەت ئاوڕمان لێبداتەوە ئەوا کارێکی باش و پێویست دەکەن.

حاجی حەمەدەمین

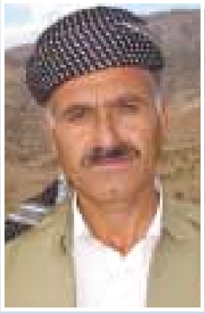

سەعدی عومەر

کەیفی حەمەدەمین

ئێران عەلی

دەشتی کۆیە...

دوای دووساڵ لەدەرخستەکەیدا ڕێگای گوندی فەقێیان چی بەسەرهات؟

سابیر سمایل

پرسی ئاوەدانکردنەوەی گوندەکان یەکێ لەو بوارانەیە کە حکوومەتی بەگوێرەی توانستە بەردەستەکانی بایەخی پێیداوە، زۆرێک لەگوندەکانیش کارو پرۆژەی جیاجیایان بۆجێبەجێکراوە، بەڵام لەگەڵ ئەوەدا هەندێ گوند تائەمڕۆ وەکو پێویست ئاوڕیان لێ نەدراوەتەوە، بۆ نموونەش گوندی فەقێیانی دەشتی کۆیە، ئەم گوندە وەک هاووڵاتی حەمەتایەر عەلی کە خەڵکی گوندەکەیە بۆی باسکردین کە بەهۆی فەرامۆشکردنی گوندەکەیانەوە تائەمڕۆ ئاوەدان نەبۆتەوە، سەرباری ئەوەی زۆرێک لەخەڵکی گوندەکە خاوەنی ڕەزو باخچەن و بەرووبووم و بەرهەمێکی زۆری میوەجاتیان هەیە، یەکێ لەو گرفتانەی کە هاووڵاتی حەمەتایەر عەلی جەختی لەسەر دەکردەوەو هەبوونی بەگرنگ دەزانی، نەبوونی ڕێگاو خراپی ڕێگای ئێستای گوندەکەیانە، ئاوەدان نەبوونەوەی گوندەکەشی بۆئەو گرفتانە گێڕایەوە، ئەمە جگە لەوەی کە حکوومەت کۆمەک و هاوکاری پێویستی خەڵکی نەکردووە، بەتایبەتیش لەوەرزی زستاندا کەڕێگای هاتووچۆیان زۆر زەحمەت دەبێت، حەمە تایەر عەلی ئەوەی بۆ باسکردین کە لەساڵی 2006ەوە لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی ئاوەدانکردنەوەو نیشتەجێکردنی کۆیە دەرخستە بۆ دروستکردنی ڕێگای گوندەکەیان کراوە، بەڵام تائەمڕۆ پرۆژەکە سۆراغی نازاندرێت، بۆ سەڵماندنی ڕاکەشی و وێنەیەکی کۆپیکراوی دەرخستەکەی بۆهێنابووین کەڕاستی قسەکانی دەسەڵمێنێ.

لەلایەکی دیکەوە نەبوونی ئاو+تراکتۆر و ئامێری دیکەش پێویستی دیکەن بۆ ئەوەی خەڵکی گوندەکە درێژە بەپەرەپێدانی باخچەو ڕەزەکانیان بدەن، ئەم هاووڵاتیە ئاماژەی بەوەشدا ئەو ئامادەیە باخچەی نموونەیی دروست بکات، ئەگەر هاوکاری بکرێت، ئەوەشی باسکرد کەماوەیەک لەمەوبەر باخچەیەکی سوتاو زیانێکی زۆری لێکەوت و داواشی کرد کە کۆمەک بکرێت بۆ چاکردنەوەی ڕەزو باخچەکەی لەلایەن وەزارەتی کشتوکاڵەوە.

بۆ ئاوەدانکردنەوەی لادێ لەکوێوە دەست پێ بکەین؟

دیمەنێکی جوانی یەکێک لە گوندە کوێستانییەکانی کوردستان.

فۆتۆ: لوقمان مەزن

ئەندازیار/ تاهیر عوسمان

لەڕۆژانی 28/تاوەکو 2008/5/29 لەهەولێر لەژێرچاودێری بەڕێز سەرۆکی حکوومەتی هەرێمی کوردستان، کۆنگرەی ڕێکخراوەکانی بەڵێندەرایەتی ئەندازیاری و دیزاینی کوردستان (K-CEDO) بەسترا، کەتیایدا لەپێناو چالاککردنی ڕۆڵی ئەندازیاران و ئەکتیڤکردنی پرۆژەکان و بوژاندنەوەی ژێرخانی ئابووری کوردستان و جموجۆڵ پەیداکردن لەنێو ئەو توێژە بەتوانایەو دۆزینەوەی بەهرەکان و بەرگەڕخستنیان و ئاوەدانکردنەوەی لادێ باس لەچەندین تەوەری گرینگ کراو، زۆربەی ئەو خاڵانەی تاوتوێ کران.

لەپێناو ئەوەدابوون تەکانێک بەبوارو پیشەی ئەندازیاری بدرێ و ڕۆڵی ئەندازیاران لەدروستکردن و دامەزراندنی کۆمپانیای کەرتی تایبەت و بەڕێوەبردنی پرۆژە تایبەتیەکان شرۆڤەکرا، یەکێک لەوتەوەرانەی لەماوەی سێ ڕۆژی کۆنگرەکەدا تیمێکی تایبەتی بۆ تەرخانکراو هەروەها یەکێک لەخاڵە سەرەکیەکانی کارنامەی کۆنفراسەکەبوو، ئەندازەی شارستانی لادێیەکان و کشتوکاڵ بوو، دیارە ئەم مەسەلەیەش لەبواری ئەندازیاریدا گرینگیەکی زۆری هەیەو ناوچە دێیەکان ئەوەندە دەهێنن لەئاستێکی زانستی بەرزو لەکۆڕێکی واگرینگ و بەوشێوە ڕوونەو بەو بایەخەوە گفتوگۆی لەبارەوە بکرێ. لەبەرئەوەی تێکڕای کارو چالاکیەکانی گروپەکانی کۆنفرانسەکە گەڵاڵەکردن و کۆکردنەوەی چەندین پێشنیاربوو کەدواتر لەلایەن دەستەی کۆنفرانسەوە بۆلایەنە پەیوەندی دارەکان بەرزدەکرایەوە، ئەوخاڵ و تێبینیانەی کەلەلایەن گروپی تایبەت بەئەندازەی لادێ خرایە بەرباس و لێکۆڵینەوەی لەسەرکرا هەموو لایک بیرو رایان لەبارەوە گۆڕیەوە، ئەوەبوو کەپێشنیارکرا لەزۆربەی کۆلێژە ئەندازیاریەکانی کوردستان بەشێکی تایبەت بۆئەندازەی لادێ بکرێتەوە، وە لەمەودوا ئەندازیاری لادێمان هەبێ، چونکە ئەندازەی لادێ، جیاوازی لەگەڵ هەردوو بەشی ئەندازەی شارستانی و ئەندازەی تەلار سازیدا هەیە، بەڵکو دەتوانم بڵێم تێکەڵەی چەندین جۆرە پسپۆڕیەو ئەولایەنە بە تایبەتی لەم بارودۆخەی کوردستاندا پێویستی بەپسپۆڕی تایبەتی هەیە، کەڕەنگبێ ئەو ئەرکە بەبەشە ئەندازەییەکانی دیکە ڕانەپەڕێ، بەڵکو پێویستە ئەو بەشە ئەندازەییە تازەیە، یا ئەو گرووپە ئەندازەییەی کەکار لەبواری ئاوەدانکردنەوەی لادێدادەکەن، ئەوە پێویستە ئەوپرۆژانە لەلادێکاندا بکرێنەوە، ئەو پرۆژانەش گەلێک جۆرن وەکو کۆگاکانی کۆکردەوەی دانەوێڵەو بەروبوومە کشتوکاڵیەکان و میوەجات، پرۆژەی بچوکی بەرهەمهێنانی کارەبا، پرۆژەی بەخێوکردنی پەلەوەرو ماسی، پرۆژەی لەپاڵ دابینکردنی خزمەتگوزاریە سەرەتاییەکان، ئەوەگەڕاندنەوەی پێچەوانە لەشارەوە بۆ گوند مسۆگەر دەبێ و دانیشتوانی پێشووی ناوچەکە ڕوو لەلادێکانیان دەکەنەوە، کەئەو پرۆسەی گەڕاندنەوەیە لەڕووی ئابووریەوە زۆرگرینگەو بەمەرجێکی بنەڕەتی دابینکردنی ئاسایشی خۆراک دادەنرێ، لەهەمانکاتدا هاووڵاتیانی ئەو گوندانە بیانووی ئەوەیان نامێنێ کەوا لەگوندەکان بێکار نامێننەوە، یاخود خزمەتگوزاریەکانیان پێ ناگا، یا ناتوانن بەدرێژایی ساڵ چاوەڕوانی بەروبوومە کشتوکاڵیە وەرزیەکان بن و داهاتی ئەوبەروبوومەش بکەوێتە ژێر ئەگەرەکانی باران بارین و ترسەکانی وشکە ساڵیدا، ئامادەبووانی کۆنفرانسەکە جەختیان لەسەر ئەوەکردەوە کەوا ئەگەر حکوومەت لەتوانایدا نەبوو ئەم جۆرە پرۆژە بچووکانە ئەنجام بدا، ئەوە پێویستە ئەو ئەرکە بەکەرتی تایبەت بسپێردرێ، بەڵام بەمەرجێک قەرزی درێژخایەن بەوکەسانە بدرێ کەتوانای ڕاپەڕاندنی ئەوجۆرە پرۆژانەیان هەیە. کەواتە زۆر گرینگە ئێمە لەم قۆناغەدا کار بۆ ئەوەبکەین گۆڕەپانی پیشەسازیە بچووکەکان لەشارەوە بگوازینەوە لادێ، کەئەمەش بەئەکە سەرەتاییەکانی ئەندازەی لادێ لەقەڵەم دەدرێ، پاشان کاربۆ ئەوە بکەین پەرە بەو پیشەسازیە بدەین، چونکە بایەخ دان بەوشوێنانە ڕۆڵێکی دیاریان لەداهاتی نیشتیمانی و بەفیڕۆنەدانی سەرچاوە سروشتیەکان و چارەسەرکردنی دیاردەی بێکاریدا دەبێ، لەبەرئەوەی ژمارەیەکی زۆر هێزی کارمان لەلادێکاندا هەیەو لەبەر کەمی بڕوانامە و نزمی ئاستی خوێندەواری لەوشوێنانە هێزێکی کاری زۆر لەلادێکاندا دەست دەکەوێ کە هەلی دامەزراندنیان کەمتر دەست دەکەوێ، ئەمانەش سامانێکی مرۆیی گەورەن پێویستە سوودیان لێ وەربگیرێ، لەهەمانکاتدا لەکێشەی بێکاری ڕزگار دەبن کەواتە لەجێی خۆیدا لەوسۆنگەوە دەست پێ بکەین و سوود لەودەرفەتە وەربگرین و بەهۆیەوە ئابووری کوردستان ببوژێنینەوە، بەتایبەتی کە وشکەساڵی و کەمیی و نەبوونی بەروبوومی کشتوکاڵی جوتیارو لادێنشینەکانی دووچاری نائومێدیەکی گەورە کردوە و ئەگەری ئەوە هەیە ئەو دیاردەیە دووبارە ببێتەوەو لەساڵانی داهاتووشدا هەربەمجۆرە بێت.

ریکلام